

Spomienka na knaza Přemysla Coufala

Hneď na úvod by som rád povedal, že nie som žiadny brdina. Som však človek, ktorý rád pútra po pravde, takže povolanie novinára je pre mňa priam stvorčené. Nasledujúce riadky budú skôr zamyslením. Nechcem nahrádzať činnosť Generálnej prokuratúry SR, ale chcem upozorniť, že budem vychádzať z jej materiálu, ktorý sa mi dostal do rúk a je zo dňa 28. 6. 1991, v ktorom sa „zastavuje trestné stíhanie v trestnej veci vraždy spolupáchateľstvom na ilegálne vysvetlenom kázaní Přemysla Coufala lytym v Bratislave na ulici Ľada Zábka“. V ňom sa totiž vyskytujú mnohé nepresnosti a priam protičerčné fakty, na ktoré chcem upozorniť.

Kto bol Přemysl Coufal?

Narodil sa 9. januára 1932 na Morave v učiteľskej rodine. Už od detstva bol hlboko nábožensky založený. Po absolvovaní gymnázia vyštudoval Lesnícku fakultu VŠP v Brne a popri zamestnaní Fakulta inžinierskeho staveľstva SVŠT v Bratislave. V roku 1975 obhájil vedeckú hodnosť kandidáta vied. Od roku 1958 s výnimkou rokov 1964-1969 pracoval v Pôdohospodárskom projektovom ústave v Bratislave, spoločaku ako projektant, neskôr ako vedúci vývojovej pracovni. Spracovával odborné štúdie, vedecké úvahy a vedecko-výskumné práce. Na pracovisku pôsobil ako tlmočník, nakoľko ovládal viaceré cudzie reči, medzi inými aj angličtinu, nemčinu a francúzštinu.

Aký bol P. Coufal?

Ti, ktorí ho poznali tvrdia, že tichý, skromný, múdry, láskavý, presne taký, ako má byť pravý vtipný človek. Čankoro zástil, že ho stále viac približuje teológia, a tak posilňoch hlas Boží a rozhodol sa. Súčasne aj individuálnym štúdiom získal teologické vzdelanie. V šesťdesiatych rokoch bol tajne vysvätený za rímskokatolíckeho duchovenstva a neskôr dostal aj hodnosť ošata vďaka bene-

ocho pracovníkov tajnej polície ešte koncom roku 1980 Coufal pristúpil k spolupráci a rozhovoril sa o svojej nelegálnej činnosti v cirkvi, o organizovaní tajných vysvätkov kázňov a o ďalších skutočnostiach. Ako uviedol M. Dospiva, schôdzky s menovaným mali

bára. Keď ten vypálil dvere, príslušník vyhlásil, že dvere boli zvnútra zamknuté. Nebola to pravda. Kľúčce síce boli zasunuté zvnútra, lenže boli iba zabuchnuté.

Pozoruhodné bolo aj správanie príslušníka VB. Do bytu, akej nevedel, čo sa v ňom dialo, nikoho nevstúpil, nekročil tam ani on, iba odíbraťovi prikázal uzavrieť plyn. Plyn do však nebol, bol to zápach rozkladajúcej sa krvi. Bol príslušník VB poučený od štátnej bezpečnosti, ako sa má správať?

Príslušník VB neskôr vyhlásil, že by te nebol, videl však, že tam bolo fero, závesy v kuchyni boli zatiahnuté, pričom Ing. Coufal le-

ju písomne a stopy s tým, že vee prevzatá pracovníci štátnej bezpečnosti". Je to normálny stav, že o každú samovraždu sa zaujímajú príslušníci štátnej bezpečnosti?

A čo robili v tom čase pracovníci ŠIB M. Dospiva a A. Obravec? Ti uviedli (str. 25), že „má s Ing. Coufalom dohodnuté stretnutie dňa 25. februára 1981, na ktoré sa nedostavil. Volali mu do zamestnania. Keď im bolo oznámené, že sa v práci nenachádza, začali k nemu po pracovnej dobe na byt. Keďže im nikto neotváral, dohodli sa, že ráno JUDr. Obravec zatelefonoval opätovne do zamestnania a svedok Dospiva zájde na jeho byt a keď ho nenájde, odcestuje späť do Prahy“. Trochu zvláštne počínanie, priam nesmelé, na pracovníkov ŠIB, nie?

Krvavé stopy boli zistené po celom jednoizbovom byte. Na

fala ČSČ., uviedli aj to, že na tele nebolho viaceré zranenia, ktoré nezasvedčujú samovražde. Otce Leopold Coufal sa domnieval, že na čele bola rana ako prerazenie do kosti. Vraha Foukalová videla ranu na čele niečim zaplenú, jedno oko-vysypáje, tenké rezy na posledných článkoch prstov, zranenie na ľavej strane brda. Vraha Hornová si všimla rezy na končekoch prstov, akoby žltkovitý, Eva. Spurná mala dojem, že chýbali rezy a ešte pod nechtami mali spichy. Zo spolupracovníkov napr. Marta Adame uviedla, že nebolhy mal preliačnu na čele, zvláštny, tenký prepadnutý nos, prsty akoby prejdené valcom. František Moravec uviedol, že nos mal menší, akoby tvarovaný. Poďa Ing. Libora Taliga mal nos zdeformovaný, umele dotváraný, na čele mal zranenie ako preválne lieky, plasticky zakryté, prsty douderané, samostatné ťsta mal nabok a tvar dobité. Odbojne vypovedali aj ďalší účastníci pohrebu.

Generálna prokuratúra SR po „dôkladnom prešetrení“ však vie svoje. Na strane 32 píše, že vietky tieto pozorovania svedkov „boli laické“. Vietky tieto zmeny údajne nastali v dôsledku pitvy a prirodzených smrteľných zmien.

Zaujímavý je i fakt, že „preto som potom v krvi nebola zistená“. Preto potom v krvi na stole tabletky liečiv? Chcel ich posúť na samovraždu a rozmyslel si to? Albo mu ich niekto pripravil? Zmeny, ktoré svedovia pozorovali na tele nebolho, sú vraj dôsledky hnilobného procesu.

Takže sme pri konci. P. Coufal, ilegálne vysvätený kňaz späť samovraždu – aspoň podľa tvrdenia GP SR. Vyrval sa z rozsiahlých rezných rán, ktoré si sám spôsobil na oboch zápästiach, predkĺčkach a navyše si ponarežoval všetky prsty na koncoch.

Vražda, alebo samovražda?

dobrý priebeh a uskutočnili sa v priateľskej atmosfére.

Na strane 11. však vo svojom odôvodnení zastavenia stíhania vraždy Generálnej prokuratúra SR píše, že „ďalšími výsledkami vyšetrovania bolo zistené, že Ing. Coufal, ČSČ a ponákané spolupráci nemieni pristúpiť pre svoj hlboký vzťah k viere“. (!)

Od konca roku 1980 bolo na ňom vidieť, že sa veľmi trápi, že je utráčaný, vyčerpaný, smutný a zamknutý. So svojimi priateľmi prerušil kontakty (aby ich do ničoho nepriviedol). P. Coufal podľa výpovedí svedkov brali na výsluch veľmi často. To ho vyslovalo.

žal v kuchyni na chrbte. Potom o veť informoval svojho učelníka. Ten však vypovedal, že svojím podnikaním bol informovaný, že by otvorili, že v kuchyni sedí muž (!) prevzatý nad stolom, je tam vefa krvi a je unikal plyn.

WC, v kuchyni, v predstieni, na podlahe, vo vani, na stene, v kuchynskom dreze, na záclone.

Dajme opäť slovo A. Machovičovej, ktorá ako svedkyňa vypovedala, že bola zhorená, keď ich aj s pani Kličovou pustili po pár dňoch upratovať. „Čakala nás hrôza. V kúpeľni mal otáčave umývadlo, bolo plné krvi. Ani kúsok nebolo vidieť dieťa. Vo vani bolo toľko krvi, že nestihla odčistiť. Krv na koberec, na drese. Stopy po krvavých rukách na stene. Po zemi krvavé nedopaľky cigariet. Musel by hrôzne týraný zovany, mučeny. Nemohli sme robiť nič, len lopatkou sme zo zeme posberali uschnutú krv, čo bola aj

diktion. Často cestoval do zahraničia, kde navštevoval kláštory a rehoľné domy, udeľoval styky s predstavenými cirkvi a ná doma aj na západe, takže dobre vedel o situácii cirkvi. Tieto jeho aktivity nemali stať sľavdivou záistnou bezpečnosti. Tá sa v neho zapojila a začala sa, aby pracoval pre ňu. Nastal boj dobra so zlom. Pokúsila sa v nasledujúcich riadkoch rekapitulovať, čo sa stalo dovtedy, keď ho našli v jeho byte mŕtveho. Stalo sa to v noci z 23. na 24. februára 1981. Nastal dlhý čas mlčania, čomu sa nemožno dodržať, veď to bolo za čer „sivého“ budovania socializmu a „demokracie“. Ani po 17. novembri sa situácia nezmenila. Generálna prokuratúra SR sie začala vyšetřovať tento prípad, no dospela k záveru, že ilegálne vyšetřový kľaz P. Coufal si na svoj život siahol veru sám a vraj to bola samovražda.

Podme však pekne po poriadku

Pri svojej poslednej zahraničnej ceste si P. Coufal všimol, že je sledovaný a že štátna bezpečnosť ho chce domŕiť k spolupráci. Zložil sa o tom viacorým známy. Čo od neho chcela ŠtB? Menovaný mal byť zapojený do získavania poznatkov z oblasti cirkvi v preperegácii na zahraničie, mal preniknúť do centier kľazskej emigrácie vrátane Vatikánu. Slovenskej chránu vo Viedni a Svetového kongresu Slovákov.

Prípad Ing. Coufala dostali príslušníci štátnej bezpečnosti – Miroslav Dospřava, krycie meno Kotva, referent M. Sultová I. Správa FMV v Prahe a JUDr. Anton Obránek, referent Oblastného odboru I. Správa FMV v Bratislave. Oboja vypovedali, že zisčili, že P. Coufal údajne už v minulosti mal 10 rokov spolupracovať s ŠtB v Bratislave na úseku ochrany „domoviny“. To využili na jeho vyšetřovanie a podľa vypovedí

Koncom januára údajne P. Coufal povedal, že ak zomreje 20 tisíc korún, vyšetřovanie sa smrzal. Zaujalo 1081 po trojke policaja. „Zohnal 14 tisíc“ – vypovedala dlhoročná známa P. Coufala Anna Machovičová a pokračovala: „Zvyšok sľavil zohnal do troch dní. Pokoj si však nevypokúšal. 22. februára sa vrátil z Moravy od rodičov. Na druhý deň povedal spolupracovníkom, že ak neupli uliatim ŠtB, tak s nim skončujú.“

No podľa vyšetřovania Generálnej prokuratúry SR sa „neviedl zmieriť s tým, že nemá na výber, že do úvahy prichádza u neho len prijatie spolupráce so štátnou bezpečnosťou. Brániac sa tejto realite sa začal zapodievať myšlienkou spáchania samovraždy“ (strana 16) (!).

Každý veriaci človek vie, že život je dar od Boha a nik nemá právo naň, ani nikomu druhému, siahnuť. Najlepšie to vedia kľazi. Preto je zarážajúce, že kľaz pomýšľal na samovraždu.

Jeho mŕtvolu našli 26. februára 1981 v jeho byte, a to vtedy, keď sa po dvoch dňoch nedostavil do práce.

Z podnetu jeho kolegyně Ing. Angely Kopcovej zašli ráno 26. februára 1981 do jeho bytu Anna Machovičová a Pavla Křivková, ktoré mu chodili upratovať. Keď sa kľazmi, ktoré im P. Coufal zveril, nemohli dostať dnu a keď im nik neotvoril ani na bielehanie a zvonenie (!) privolali bezpečnosť.

O pár riadkov ďalej v správe GP SR sa píše, že v byte bolo cítiť plyn. Keby tam bol, keby si bol P. Coufal pustil plyn, pri zarvonení by stábla iskra na zdemolovanie bytu. No to sa nestalo.

Dajme slovo pani Machovičovej: „Keďže nik neotváral, zavolať sme na bezpečnosť. Tri razy nás odkľazil (!) na iné číslo, až konečne povetřil, že prídu. Príšli jediní príslušníci VB. Domovej divízie prišli zohnal veľké odř-

A Jedna z posledných fotografií P. Coufala, že v roku 1979 počas jeho pobytu v Tatrich.

Ak by nikto z vás, vážení čitateľa, sa pokúsil spáchať samovraždu, ako ju spáchate? Určite tak nie, ako ju spáchal P. Coufal. Uďaje sa dorazil liečkou. Na čele mal zachotnúť krv, na spätku drobnú odreninu kole hnedej farby. V oboch vlásova sa nachádzala drobná tržnochodná rana s vytekajúcou krvou. Na horných končatinách sa nachádzali viaceré, silne prekročané rany. Rezné rany mal i na palcových stranách zápätia. Zaujímavé je i vypoved technika Obvodnej správy ZNB Bratislava IV, ktorý robil fotodokumentáciu a svedel, že nebolý mal dorazané ruky na oboch lakoch a predlaktách a že si vitkol niektoré skutočnosti, ktoré mu pripadali nepochopiteľné pri samovražde. Napr. zakrvavený nôž našiel na dres a bol tupý, krvavý zaplavak na plyn bol zaväzený na vešákoch, zložky zamazané od krvi neboli strhané.

Ďalšia skutočnosť, ktorá asi unikla vyšetřovateľom GP SR (náhodou?) bolo, že na str. 22 sa píše, že sa stalo bol ľeky Bellapovo. Pod stolom vedľa tela boli dva zakrvavené uteráky a prázdna fľaša a vignetno „Nitránske knieža“. Prítom pri pitve u P. Coufala nerušil ani stopo po akohole alebo liekoch. Kto potom vypil „Nitránske knieža“? Mal nejaké návštevy?

Všetko tomu navdučuje, veď vyšetřovateľ JUDr. O. Kukuk ako člen vjazdovej skupiny Mestskej správy VB v Bratislave uviedol, že z „operáčného strediska dostal viaciakoch pokyn ničoho sa nechýtať, nič neotvárať, všetko nechať na svojom mieste, urobiť len vizuálnu obhľadu, zadokumentovať

ako čierne indigo.“
Sľihl. ama si všimnúť, že na plynovom sporáku bol sie otvorený všetky horák, ale za sporákom bol prívod zastavený. Mačtella pri odchode asi pustil horáky a v mŕtvolni si nevšimil, že ani jalové. Tu pecto dopredu poučený príslušník hovoril: „Stol mal odľomnený. Sľil sa na knihovničke rozbité. Aj nedovné svetlo na kuchynskej linke. Okuliare v kúte pri balkónových dverách.“

Na strane 30, svojho spisu Generálna prokuratúra SR píše: Mŕtvolu identifikovali dňa 2. 3. 1981 Zdeňka Coufalová a Anna Machovičová. Obe svedeli, že v pitve im pitvevi zřadené mŕtvola nechcel odřky. Videli jej iba hlavu. Matka P. Coufala uviedla, že jej syn mal vrchné peru natrhnuté asi na štyroch miestach, ľavé ucho zospode natrhnuté, na čele mal ranu, rozmačkaný nos, lice prevalené do mesiáča, na krku na ľavej strane rez, dosáderaný krvou a červenými a modrými ťlakmi, jedno oko úplne vypútené, čo podľa nej nenavdučuje na samovraždu. Podobne sa vyjadřila aj A. Machovičová. Pri pohrebe v rodnej dedine na Morave, na ktorom sa zúčastnili viacerí príbuzní a spolupracovníci Ing. Cou-

A Rodička P. Coufala, na snímke pred kľotom v Křalovic, neveril na synovu samovraždu.

Pokúsil som sa zrekapitulovať posledné dni P. Coufala: Musel veľa trpieť. Jeho matka vedela, že človek, ktorý sa rozhodne spáchať samovraždu sa nebude ťrať tak ľahko, aby si potkolný svoje telo. Zdeňka Coufalová, snáka Pletnyša, sa seďala. Neuvnave chodila po súdech, úradoch, zerežigovano. Pšle prezidentovi Husákovi, jazdi medzi Peshou a Bratislavou. Všetci mlčia. Ani po 17. novembri sa nik pravdy nedopátrá. Na prokuratúre sa skoro nič nezmenilo. Matka Z. Coufalová zomrela 12. septembra, desať rokov po svojom synovi.

Generálna prokuratúra SR zastavila trestné stíhanie nezamého páchaťela v tomto prípade ěmřita P. Coufala a nemieni sa vraj k nemu vracáť. Nechcem sa ani ja hrať na S. Wiesentahla či na Zora pomsteľa. Každý, kto krve vrahov, si bude domovo umývať ruky, zostane na nich asi tak jeho krv. Ak to bola samovražda, tak príslušníci ŠtB si zasluhuju spšob mořnane odsúdenie – tebu P. Coufala k nej dohnať. Ak to bola vražda, nikomu sa nevyšetří? Nie je o to záujem, podobne, ako zostane záhadou diamle okolo údajného pred 17. novembrom 1989 a po ňom?

P. S. Presne pred rokmi mi GP SR ako oblas na mój uvetřený malý ťľánok o P. Coufalovi v deň jeho smrti odpísala, že článkom nepravmo zasobujem do jej činnosti, čim sa spôsobuje ťřitko, že uplatňovanie spravodlivosti môže byť vážne ohrozené a nepravmo aj opyvnené. Prítom vyšetřovanie sa skončilo v júni 1991!

Čelí rodina Coufalových ľek už pokope v rodinnej hrobke. Aspoň takto chcem dať aj „samovrahovi“ na jeho hrob, nehojnej matke a jeho otcovi, na diaľku kvety. Zaslúžila si ich. A keby sa, mi ničoho niečo stalo, sľavžujem GP SR, že nemám sľavžovať spáchať samovraždu.

JAN ZELENY
Snímky: archív autor